Immanuël
Gemeente van het Levende Woord

Engelen en andere hemelse wezens

Engelen zijn dienende geesten
Wat weten wij eigenlijk van engelen? Wie zijn zij, wat is hun natuur en bestaanswijze, en wat is hun plaats en functie in Gods werk? Wij weten alleen door de Bijbel van hun bestaan. Dus we zouden dat Boek er op na moeten slaan om de antwoorden te vinden. Maar wanneer wij dat doen, zullen wij al snel merken dat daarin weliswaar vaak engelen op het toneel verschijnen, maar dat er slechts weinig is dat antwoord geeft op onze vragen. De reden is dat de Bijbel spreekt over de verhouding tussen God en mensen. En juist in verband daarmee is er een belangrijke uitspraak, die ons op weg helpt:

Hebreeën 1:14
> *Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven?*

Deze woorden worden niet opgetekend om hun natuur te beschrijven, maar de plaats van Messias in Gods heilsplan. De schrijver wees er bijvoorbeeld op dat God nooit tot een engel heeft gezegd:

Hebreeën 1:5, 13
> *Mijn Zoon bent u; Ik heb U heden verwekt … Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn.*
> *Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank uwer voeten.*

Integendeel: Dit zijn Gods woorden tot en over Zijn Zoon, die boven de engelen staat, zoals dezelfde schrijver en ook de apostel Petrus schreven:

1 Petrus 3:21-22
> *Jezus Christus, die aan de rechterhand van God is, naar de hemel gegaan, terwijl engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijn.*

Hebreeën 1:6
> *En Hem (Jesjoea) moeten alle engelen van God huldigen.*

Engelen zijn onsterfelijk wezens
Alleen al in het licht van deze passages moet de leer dat Jesjoea de Messias één van de belangrijkste engelen was, een onwaarheid worden genoemd! Engelen zijn geheel andere wezens dan mensen. Het plan van God met de mens kan daarom niet vervuld worden in een engel of een ander hemels wezen. Daarom zou het geen zin hebben als een engel voor mensen zou sterven, om hen te redden van de eeuwige dood. Bovendien is dit fysiek ook onmogelijk. Want engelen hebben een andere natuur dan mensen: zij zijn onsterfelijke geesten. En omdat ook de dierenoffers onder het Oude Verbond met Israël niet konden redden van de eeuwige dood, was alleen een volmaakte mens geschikt om Gods doel met de schepping van mensen te bereiken, en de zonden van andere mensen te verzoenen. Die Mens is Jesjoea de Messias.

Dus ondanks dat de woorden in Hebreeën 1:14 niet in de eerste plaats bedoeld waren om de natuur van engelen te beschrijven, leren wij toch iets belangrijks over hen: zij zijn geen wezens van vlees en bloed zoals wij, want zij worden **geesten** genoemd. Wat wij ons van hun bestaansvorm en levenswijze moeten voorstellen wordt ons niet verteld. Wel is het interessant hier twee passages naast elkaar te leggen die ons misschien wat meer aanwijzingen geven. De apostel Paulus schreef dat er "natuurlijke lichamen" (van vlees en bloed) zijn en "geestelijke lichamen". Wie overgaan van natuurlijk naar geestelijk leven worden "uit de hemel" genoemd, in tegenstelling tot die "uit de aarde, stoffelijk" zijn. Dat stoffelijke, natuurlijke lichaam van vlees en bloed kan het Koninkrijk niet binnengaan, omdat het vergankelijk is. Alleen het onvergankelijke, onsterfelijke, en dus volmaakte, kan in Gods nabijheid verblijven *(1 Korintiërs 15:35-50).* Dit komt overeen met wat Jesjoea eens zei:

Johannes 3:5-6

> *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand geboren wordt uit water- en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan. Wat uit vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest.*

Zet daar eens een tweede uitspraak uit zijn mond naast, en wel die Hij deed naar aanleiding van een vraag van de Sadduceeën die, evenals de Grieken, niet geloofden in een lichamelijke opstanding. Daarin gebruikte Hij de engelen als voorbeeld voor de **toekomstige onsterfelijkheid van gelovigen**:

Lucas 20:35-36

> *Maar wie waardig gekeurd zijn deel te verkrijgen aan die eeuw en aan de opstanding uit de doden, huwen niet en worden niet ten huwelijk genomen. Want zij kunnen niet meer sterven; immers, zij zijn aan de engelen gelijk en zij zijn kinderen van God, omdat zij kinderen van de opstanding zijn.*

Huwen en kinderen verwekken is noodzakelijk wanneer sprake is van sterfelijkheid. Anders zou de soort immers uitsterven. Wie onsterfelijk is, heeft deze functie niet (meer), omdat er geen noodzaak van reproductie is.

De zonen van God

Met deze woorden kunnen wij ook de opvatting van velen, dat de zonen van God in Genesis 6 engelen waren die bij de mensenvrouwen reuzen verwekten, naar het rijk van verzinsels verwijzen. Onsterfelijke engelen kunnen volgens de woorden van Jesjoea immers nooit kinderen bij mensen hebben verwekt. Dit is een idee uit de Griekse verhalen over goden, met al hun menselijke deugden en ondeugden.

De term *zonen van God* wordt in de Bijbel zowel voor engelen als voor mensen gebruikt. Ook hier moet uit het verband blijken wat er bedoeld wordt. Toen JHWH tot Job sprak gaf Hij aan dat toen Hij de aarde schiep *al de zonen van God jubelden* (Job 38:7). Het zal duidelijk zijn dat het hier om engelen gaat, want er waren toen nog geen mensen. De apostel Paulus legde later uit dat de vrouwen, mannen en kinderen van gelovigen het voorrecht hebben, te worden gerekend tot de heiligen, *de zonen en dochters van God* (1 Korintiërs 7:14). De gelovige heeft daarom de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen, dat zijn directe verwanten geen deel krijgen aan de slechte daden van "de wereld". In Genesis 6 zien wij echter dat velen uit de lijn van Set huwden met vrouwen uit de lijn van Kaïn:

Genesis 6:1-2

> *Toen de mensen zich op de aarde begonnen te vermenigvuldigen en hun dochters geboren*

werden, zagen <u>de zonen van God</u>, dat de dochters van de mensen schoon waren, en zij namen zich daaruit vrouwen, wie zij maar verkozen."

Ondanks dat er die breed gedragen opvatting bestaat *(hoewel niet algemeen ondersteund door de theologen)*, dat hier bedoeld zou zijn dat engelen gemeenschap hadden met vrouwen, is uit de passage zelf duidelijk dat dit niet het geval is. In vers 3 staat namelijk dat **de mens** zich misgaan heeft, en dus niet de engelen. De reden waarom deze kwestie in Genesis wordt verteld en Paulus daar in zijn uitleg op terug komt, is om duidelijk te maken dat, wanneer "de zonen van God" zich vermengen met anderen die deze naam niet kunnen dragen, zij verleid worden mee te doen met de zonden van de "zonen van de mensen". Er zou dan niemand meer overblijven die tot "de zonen van God" gerekend kan worden.
Wat wij tot nu geleerd hebben, is dat engelen onsterfelijke wezens zijn, die geesten worden genoemd, en dus geen lichaam van vlees en bloed hebben; zij zijn niet-stoffelijk en in die zin zal wie daarvoor waardig gekeurd wordt, in de toekomst aan hen gelijk zijn. De zekerheid dat dit zo zal zijn, is de opstanding en verheerlijking van Jesjoea. Het feit dat zij bij God in de hemel zijn, houdt in dat zij volmaakt zijn en dus niet zondigen. Het is belangrijk dat wij dit weten en geloven in verband met onze eigen hoop op eeuwig en volmaakt leven in de toekomst.

De engelen zijn betrokken bij de voltooiing van de schepping
Wij weten niet hoe engelen hun bestaanswijze hebben ontvangen. Hebben zij die al vanaf hun schepping door God *(want in Openbaring 5:13 worden zij schepselen genoemd)*?
Zijn zij ook eerst, zoals de mensen, beproefd en hebben zij daarna deze bestaanswijze ontvangen? Vragen waarop er in de Bijbel geen antwoorden zijn. En die ook niet nodig zijn. Want Gods heilsboodschap is gericht op mensen. Het belangrijkste is dat wij weten dat er engelen zijn, omdat zij een functie hebben in Gods heilsplan en heilswerk ten behoeve van mensen. Zij zijn Gods dienaars in het werk dat Hij doet om Zijn schepping tot stand te brengen en te voltooien. Wij lazen immers dat zij "dienende geesten" zijn, uitgezonden door God *ten dienste van hen, die het heil zullen beërven:*

Psalm 103:20

... <u>krachtige helden die Zijn woord volvoert</u>, luisterend naar de klank van Zijn woord.

Hebreeën 1:7

... (God) Die zijn engelen maakt tot winden en <u>zijn dienaars</u> tot een vuurvlam.

Jesjoea zei dat de engelen voortdurend het aangezicht zien van de Vader in de hemel *(Mattheüs 18:10)* en in Openbaring zijn zij rondom Gods troon in een lofprijzing tot Hem en Jesjoea de Messias *(Openbaring 5:11-13).* God betrekt hen in Zijn plannen en werken. Dat is te zien bij de schepping, wanneer Hij in meervoud spreekt: Laat **<u>ons</u>** mensen maken, naar ons beeld en als onze gelijkenis. Heel in het kort betekent het dat God op een bepaald moment een nieuw soort wezens wilde scheppen, die tot dezelfde staat van volmaakt en eeuwig leven zouden moeten komen als de engelen, en geschikt zouden zijn de aarde te besturen. De engelen waren hierover verheugd, zoals blijkt uit het boek Job, waarin wordt verteld dat God tot Job sprak over de grondlegging van de wereld *terwijl de morgensterren tezamen juichten en al de zonen van God jubelden* (Job 38:7), omdat het goed was en is wat zij zagen. De schrijver van de brief aan de Hebreeën wees er echter op, dat in de tegenwoordige tijd de mens, door zijn onderworpenheid aan de dood als gevolg van de zonde, beneden de engelen staat *(overigens is dit een citaat uit Psalm 8, de enige plaats waar het begrip elohim = god(en) vertaald is met engelen),* maar dat er Eén is die de toestand van het *naar Gods beeld en als zijn gelijkenis* zijn bereikt heeft: Messias Jesjoea. In en door Hem zullen ook anderen diezelfde

toestand mogen bereiken *(Hebreeën 2:6-13).* De engelen zetten zich met vreugde in om God te helpen ons te brengen tot onze bestemming:

Lucas 15:10

Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen van God over één zondaar, die zich bekeert.

Zij zijn vol verlangen naar de dag dat Gods heilswerk zal zijn voltooid, en zouden graag weten hoe het dan zijn zal. Maar zij zijn niet alwetend en kennelijk niet op de hoogte van hoe het straks zal zijn:

1 Petrus 1:10-12

Naar deze zaligheid hebben gezocht en gevorst de profeten … terwijl zij naspeurden, op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus In hen doelde, toen Hij vooraf getuigenis gaf van al het lijden, dat over Christus zou komen, en van al de heerlijkheid daarna … in welke dingen zelfs engelen begeren een blik te slaan."

Zij verlangen dit, ondanks dat zij weten, dat het heil waarvoor zij zich inspannen, in Gods plan alleen voor mensen is bedoeld:

Hebreeën 2:5

Want niet aan engelen heeft Hij (God) de toekomende wereld onderworpen.

Hun werk op aarde zal waarschijnlijk in grote lijnen ten einde zijn gekomen, nadat het Koninkrijk van God op aarde is opgericht. Welke andere werkzaamheden God in gedachten heeft voor deze engelen, die sinds de schepping onophoudelijk aan het werk zijn geweest, weten we niet. Maar wat doen zij dan tot die tijd?

De Engel van Gods aangezicht

Het zou interessant zijn om dit te bekijken aan de hand van alle passages waarin wordt verteld over de verschijning van engelen. Maar dat zou teveel tijd en geduld vragen. U kunt dat eventueel zelf doen met behulp van een Concordantie. We beperken ons hier tot enkele karakteristieke voorbeelden van wat engelen doen in Gods dienst. Zij staan voor Gods aangezicht, altijd klaar om door Hem te worden uitgezonden voor een bepaalde taak. Daarin zijn zij, ten opzichte van mensen, uniek te noemen, omdat geen mens ooit Gods aangezicht heeft gezien:

Exodus 33:20-23

Hij (JHWH) zei: U zult mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven ... u zult Mij van achteren zien, maar mijn aangezicht zal niet gezien worden.

Johannes 1:18

Niemand heeft ooit God gezien.

Wanneer bij het lezen van het Oude Testament de indruk zou kunnen ontstaan dat God aan een mens verscheen, dan wordt daarmee bedoeld dat hem een door God gezonden engel verscheen en niet God Zelf. Het bekendste voorbeeld is dat van Mozes, van wie gezegd wordt dat hij met JHWH sprak van aangezicht tot aangezicht *(Exodus 33:11; Deuteronomium 5:4).*

In zijn toespraak voor de Raad zei Stefanus echter:

Handelingen 7:53

... u, die de wet ontvangen hebt op beschikking van engelen.

Dat dit niet in tegenspraak is met wat het Oude Testament zegt, wordt duidelijk wanneer wij een aantal passages bekijken die betrekking hebben op de Engel van Gods aangezicht, die aan Mozes en het volk verscheen. Jesaja herinnerde aan Gods grote verlossingsdaden. Hij is de Initiatiefnemer, de Verantwoordelijke, maar Hij gebruikte een Engel om Zijn wil bekend te maken en uit te voeren:

Jesaja 63:9

In al hun benauwdheid was ook Hij (God) benauwd, en de Engel van zijn aangezicht heeft hen gered.

Hier lezen we veel meer over deze Engel. Zo zei Mozes in verband met de verlossing uit Egypte:

Numeri 20:16

Toen riepen wij tot JHWH, en Hij hoorde onze stem, zond een engel en leidde ons uit Egypte.

Dit is in overeenstemming met wat JHWH sprak tot Mozes en het volk:

Exodus 23:20-23; 32:34; 33:2

Zie Ik zend een engel voor uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb. Neem u voor hem in acht en luister naar hem, wees tegen hem niet weerspanning, want hij zal uw overtredingen niet vergeven, want mijn naam is in hem."

Deze engel wordt ook wel *Aangezicht* genoemd, omdat Hij van aangezicht tot aangezicht voor God stond en Zijn heerlijkheid en macht afstraalde:

Exodus 33:14 *(Vertaling uit de grondtekst, zie ook de Staten vert.)*

Mijn aangezicht zal voor u uitgaan en Ik zal u rust geven

Soms sprak een engel in de Ik-vorm tot mensen, alsof daarmee gezegd wil worden dat die engel niet alleen sprak in de naam van JHWH, maar dat Hij hem ook gezag had gegeven om Zijn wil uit te voeren:

Genesis 16:7, 10

En de Engel van JHWH trof haar (Hagar) aan bij een waterbron in de woestijn en Hij zei: Ik zal uw nageslacht zeer talrijk maken.

De mens aan wie een engel verscheen, moest zich er daarom bewust van zijn dat eigenlijk niet deze engel, maar God sprak. Daarom was hij, omdat de macht van God in de engel was, evenzeer te vrezen als God Zelf, zoals op enkele plaatsen in het Oude Testament is te zien:

Genesis 32:30

Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn leven is behouden gebleven.

Richteren 6:22-23

Toen begreep Gideon dat het de Engel van JHWH was, en hij zei: Wee mij, Here JHWH! Want ik heb de Engel van JHWH gezien van aangezicht tot aangezicht. Maar JHWH zei tot hem: Vrede zij u! Vrees niet, u zult niet sterven.

Engelen treden op als woordvoerders van God en Zijn Zoon. God zendt hen uit om Zijn wil en Zijn plan aan mensen bekend te maken. Het woord dat zij spreken heeft de kracht van God en kan daarom niet genegeerd worden. Toen een engel aan de priester Zacharias verscheen, en hem vertelde dat het gebed van hem en zijn vrouw verhoord werd en zij een zoon zouden krijgen, geloofde hij het niet. Daarom bestrafte die engel hem:

Lucas 1:18-20

Ik ben Gabriël, die voor Gods aangezicht sta, en ik ben gekomen om tot u te spreken en deze blijmare te verkondigen.

Het woord engel in de Hebreeuwse en Griekse tekst

Op dit punt gekomen moet eerst iets gezegd worden over het woord "engel".
In het Hebreeuws is er het woord *malak* dat in het Grieks vertaald wordt met *angelos* waar ons woord engel vandaan komt. Het heeft een veel wijdere betekenis dan wij er gewoonlijk aan toekennen. In de Bijbel betekent *engel* eenvoudig *bode* of *boodschapper*, ongeacht of het een hemelse dan wel een menselijke bode is, een feit dat vaak verhuld is omdat het woord de ene keer met "engel" en op andere plaatsen met "bode" of "boodschapper" werd vertaald. Zo wordt in hetzelfde vers in Maleachi het woord "malak" de ene keer vertaald met "bode" en de andere keer met "Engel":

Maleachi 3:1

Zie, Ik zend mijn bode, die voor mijn aangezicht de weg bereiden zal; plotseling zal tot zijn tempel komen de Here, die u zoekt, namelijk de Engel van het verbond, die u begeert, Zie, Hij komt, zegt JHWH der heerscharen.

In het Nieuwe Testament worden de woorden van Maleachi toegepast op Johannes de Doper. Waar in Maleachi "malak" staat, staat in Mattheüs "angelos" en in beide gevallen is de betekenis "bode":

Mattheüs 11:10

Deze is het, van wie geschreven staat: Zie, Ik zend mijn bode voor uw aangezicht uit.

De boden die Johannes de Doper naar Jesjoea stuurde met de vraag: *Bent U het, die komen zou? w*orden ook beschreven met datzelfde woord dat voor engelen wordt gebruikt:

Toen de boden (angelos) van Johannes vertrokken waren ... (Lucas 7:24).

Hetzelfde geldt voor de discipelen die Jesjoea uitzond om Zijn komst voor te bereiden:

Hij zond boden (angelos) voor zich uit (Lucas 9:52).

Jacobus beschreef in zijn brief op een zelfde manier de spionnen die bij Rachab logeerden*:*

toen zij de boodschappers (angelos) in huis nam (Jacobus 2:25).

Het woord "engel" betekent dus niet noodzakelijk een hemels wezen. Alleen de zin en de samenhang beslissen of de bode een hemelse of een menselijke is.
Wanneer wij dan in Openbaring lezen over *de engel van de gemeente* tot wie ieder van de brieven aan de zeven gemeenten werd gericht, moeten wij, op andere gronden dan het woord zelf, beslissen of het, laat ons zeggen, de beschermengel van de gemeente, een oudste, bisschop of enige andere menselijke vertegenwoordiger betekend.

Soms is het in het Oude Testament ook heel duidelijk wanneer er staat *Malak JHWH = Bode van JHWH* waarmee dan uiteraard de Engel van JHWH wordt bedoeld. Het is niet gezegd dat het hiermee altijd om dezelfde Engel gaat, hoewel er iets voor te zeggen is. Vanaf het boek Daniël vinden wij namelijk de naam van een engel: Gabriel. Hij verscheen op een aantal belangrijke momenten als de **brenger van boodschappen** aan Gods dienaren ook in het Nieuwe Testament *(Daniel 8:15-16; 9:21; Lucas 1:19, 26)*. Zijn naam betekent: man van God of God heeft Zich machtig betoond. Is hij dan misschien de Engel die met Mozes sprak vanuit de brandende braamstruik, op de berg en in de tent van samenkomst?

Gabriel blijkt echter ook een taak te hebben bij de bescherming van Israël *(Daniël 10:13 en 20-21).* Want God zet Zijn engelen in om Zijn volk, en met name de gelovigen daarin, te beschermen, door hen te omringen en voor hen te strijden:

Psalm 34:8

De engel van JHWH legert Zich rondom wie Hem vrezen, en redt hen.

2 Koningen 6:15-17

Toen de dienaar van de man van God (Elisa) 's morgens vroeg opstond en naar buiten trad, zie, een leger omringde de stad, zowel paarden als wagens. En zijn knecht zei tot hem: Ach mijn heer! Wat moeten wij doen? Maar hij zei: Vrees niet, want zij die bij ons zijn, zijn talrijker dat zij, die bij hen zijn. Toen bad Elisa: JHWH, open toch zijn ogen, opdat hij zie. En JHWH opende de ogen van de knecht en hij zag en zie, de berg was vol vurige paarden en wagens rondom Elisa.

Daniel 6:23

Mijn God heeft zijn engel gezonden en de muil van de leeuwen toegesloten, en zij hebben mij geen kwaad gedaan.

In de brief van Judas vinden we nog de naam van een aartsengel: Michaël.
Is hij dezelfde als waarvan sprake is in Zacharia 3:1-10? Overigens is er in Daniël ook sprake van vorsten met de naam Michaël. In het ene geval is het een voorname vorst aan het Perzische hof *(10:13 en 21)*, en in het andere geval de grote vorst *(12:1),* de Messias, die we in Openbaring 12:7 ontmoeten. Verder zijn er diverse plaatsen in het OT, waar duidelijk sprake is van mensen *(Numeri 13:13; 1 Kronieken 5:13-14, 6:40, 7:3, 8:16, 12:20, 27:18; 2 Kronieken 21:2; Ezra 8:8).*

God heeft Zijn Zoon de engelen ter beschikking gesteld

In het Nieuwe Testament zien we hoe engelen Jesjoea begeleidden en bijstonden, vooral op of na kritieke momenten, zoals na de verzoekingen in de woestijn en in Getsemane, bij de opstanding en de hemelvaart. Ook de apostelen kregen hulp van engelen *(Handelingen 5:19; 12:7).* Jesjoea heeft hen tot zijn beschikking gekregen om te doen wat God Hem opdroeg. Wanneer Hij terugkomt, zullen zij Hem helpen bij het wekken van de doden uit de doodsslaap, en hen voor Hem verzamelen:

2 Thessalonicenzen 1:7

... bij de openbaring van de Here Jezus van de hemel met de engelen van zijn kracht.

Mattheus 24:31

En Hij zal zijn engelen uitzenden met luid bazuingeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere.

Mattheus 13:14
De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt.

Verderfengelen
Soms moeten engelen destructief werk doen om de gelovigen te redden uit de macht van de ongelovigen, of ongehoorzamen te straffen:

> *Ook zond God een engel naar Jeruzalem om dat te verdelgen, maar zodra hij hiermee begon ... zei (Hij) tot <u>de verderfengel</u>: Genoeg ... (1 Kronieken 21:12 en 15; 2 Samuel 24:16-17)*

> *Hij zond tegen hen zijn brandende toorn, verbolgenheid en angstwekkende gramschap, een schare van <u>verderfengelen</u> (Psalm 78:49).*

Indien alle engelen van God onfeilbare en getrouwe dienaren zijn, die het goede zoeken voor de mensen, hoe kunnen er dan 'verderfengelen' zijn? Zijn dit engelen die tegen God werken? Zijn zij van nature slecht? Wanneer we Psalm 78 helemaal lezen, wordt ons al spoedig duidelijk dat de verderfengelen bezig waren met werk voor God. Hij zond hen uit om straffen te brengen over Egypte. Zij worden verderfengelen genoemd vanwege het werk dat zij doen, niet omdat zij zelf innerlijk slecht zijn. Daarom zijn deze engelen bekend als *'verderfengelen'* of *'boden van veel kwaads'* (St. vertaling). Als God kwaad brengt over de zondige mensheid, dan zendt Hij engelen om Zijn vonnis ten uitvoer te brengen.

Engelen die gezondigd hebben

Kunnen engelen zondigen?
Maar zal iemand zeggen, staat er niet ergens in de Bijbel iets over engelen die ongehoorzaam waren? Jazeker, zelfs twee maal, en wel in brieven van Petrus en Judas:

Judas 5-7
> *Maar ik wil u te binnen brengen - u hebt het immers alles eens voor goed vernomen, dat JHWH een volk uit het land Egypte verlost heeft, maar een andermaal hen, die niet tot geloof gekomen waren, verdelgd heeft; en dat Hij <u>engelen</u> (angelos), die aan hun oorsprong ontrouw werden en hun eigen woning verlieten, voor het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder donkerheid heeft bewaard gehouden.*

2 Petrus 2:4
> *Want indien God <u>engelen</u> (angelos), die gezondigd hadden, niet gespaard heeft, maar hen, door hen in de afgrond te werpen, aan krachten van de duisternis heeft overgegeven om hen tot het oordeel te bewaren.*

Dat dit de enige plaatsen zijn in onze Bijbel waar dit op deze manier wordt gezegd, gevoegd bij het feit dat deze passages zo op elkaar lijken, dat het gerechtvaardigd is te concluderen dat één van de schrijvers gebruik maakte van wat de ander schreef, zou ons voorzichtig moeten doen zijn grote conclusies te trekken. We zagen al dat het grondwoord voor *engelen* in het Hebreeuws en Grieks eigenlijk *bode*, of *boodschapper* is. Waar niet uitdrukkelijk gesproken wordt over een hemels wezen, moet uit het verband blijken of het gaat om een menselijke of hemelse boodschapper.

De vraag is daarom of wij op grond van deze twee passages mogen, of zelfs moeten, concluderen dat het voor onsterfelijke engelen in de hemel, ondanks alles wat ons in de Schrift over hen wordt verteld, mogelijk is ongehoorzaam te zijn. Is het mogelijk dat er in Gods heilige woonplaats, in Zijn heilige aanwezigheid zonde gedaan kan worden? Kan er opstand in de hemel plaats vinden, zoals in de hof van Eden? Het zijn bijna retorische vragen waarop we, als we eerlijk en logisch nadenken, nee zouden moet zeggen. Want als dit wel het geval zou kunnen zijn, doemen er enkele onoplosbare problemen op. Maar waar gaat het hier dan om?

Wanneer het niet gaat om engelen in de hemel, dan kan wat Petrus en Judas schrijven alleen betrekking hebben op mensen. Maar op welke mensen en welke situatie heeft dit dan betrekking?

Wanneer wij alle informatie verzamelen die ons wordt gegeven in 2 Petrus 2 en in de brief van Judas, leren we veel over deze opstandelingen. Wij weten in de eerste plaats dat hun geschiedenis in de Joodse Schriften als voorbeeld van ongehoorzaamheid staat, en daarom bij de lezers van deze brieven bekend was. Want Judas leidde zijn melding in met de woorden: *Maar ik wil u te binnen brengen - u hebt het immers alles eens voor goed vernomen (v.5).*
Hij schreef zelfs dat hun vonnis al lang in de Schrift opgetekend was*: reeds lang tevoren tot dit oordeel opgeschreven*. Wij weten dus dat wij ergens in het Oude Testament melding van deze opstandelingen zullen vinden. Maar Judas perkte ons onderzoek aanzienlijk in door ze in de verzen 5 en 6 te verbinden met het volk Israël dat God uit Egypte verloste. Dit lijkt ook bevestigd te worden door Petrus' inleiding van de gebeurtenis:

2 Petrus 2:1
Toch zijn er valse profeten onder het volk geweest, zoals ook onder u valse leraars zullen komen.

Wij weten dat de apostel Paulus in gelijke bewoordingen melding maakte van het falen van het volk Israël in de woestijn, toen hij de Korintiërs waarschuwde voor dezelfde gevaren die de lezers van Petrus' en Judas' brieven bedreigden, er aan toevoegende:

1 Korintiërs 10:1-11
Dit is hun overkomen tot een voorbeeld voor ons en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons.

Er is hier in woord en gedachte een heel duidelijke parallel met 2 Petrus en Judas. Wij weten ook wat het was waar deze opstandelingen schuldig aan waren. Ofschoon zij een bevoorrechte positie en verantwoordelijkheid hadden, waren zij niet tevreden.

Judas 8, 16
8 Zij verwerpen wat heerschappij heet en lasteren de heerlijkheden

en hun ontevredenheid staat verder beschreven in vers:
16 Dit zijn de morrenden, mokkend om hun lot.

2 Petrus 2:10 schrijft ook iets dergelijks:
zulke vermetelen, vol van zelfbehagen, schromen niet de heerlijkheden te lasteren.

In hun ontevredenheid en jaloersheid verlieten zij de positie en de rang die zij genoten: *die hun eigen oorsprong ontrouw werden en hun eigen woning verlieten (Judas 6).* Maar misschien is het meest opvallende van deze gebeurtenis wel het oordeel dat de opstandelingen ontvingen. In de brief van

Petrus werd het aldus beschreven: *door hen in de afgrond te werpen, aan krachten van de duisternis overgegeven om hen tot het oordeel te bewaren (2 Petrus 2:4).* Judas' woorden zijn hieraan gelijk: *voor het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder donkerheid heeft bewaard gehouden (v.6).* Later kwam hij terug op dit oordeel: *Voor hen is de donkerste duisternis voor eeuwig weggelegd (v. 13).* Trouwens Judas ging onmiddellijk van deze opstandelingen over tot de steden Sodom en Gomorra, in duisternis in de grond begraven toen JHWH ze met een regen van vuur en zwavel overdekte *(Gen. 19:24-25).* Ook zij liggen onder een eeuwige straf, en wel van vuur *(Judas 7).* Met deze omschrijvingen wordt bedoeld, dat zij voorgoed door de aarde of het vuur verzwolgen zijn. Ze zijn voor altijd stof geworden; er is voor hen geen bevrijding van de dood meer mogelijk *(vergelijk Maleachi 4:1).*

Onderzoek in de omgeving van Sodom en Gomorra heeft geleerd hoe passend deze vergelijking is, want deze steden lagen op de rand van een diepe, natuurlijke breuk in de aardkorst, die nergens op aarde zijn gelijke heeft. En wij kunnen ons daarom voorstellen dat iemand schreef dat, "het dal van Siddim, Sodom en Gomorra inbegrepen, zich op een zekere dag in de afgrond stortte".

Kunnen wij nu met deze belangrijke inlichtingen naar het Oude Testament gaan, en de gebeurtenis vinden waarop gezinspeeld wordt? Wij geloven van wel omdat Judas zelf daarop wees met de woorden: *Door het verzet van Korach ten onder gegaan (v. 11).* In de gebeurtenis zoals deze wordt verhaald in Numeri 16, vinden we alle details die beantwoorden aan de beschrijving van Petrus en Judas. Het betreft de tijd *toen JHWH een volk uit Egypte verlost heeft (Judas 5).* Het beschrijft een groep die door geboorte en Gods aanstelling een zeer bevoorrechte positie onder Zijn volk genoot. Zij werden beschreven als *opgeroepen ter volksvergadering, mannen van naam (Numeri 16:2).* Korach was lid van de priesterstam Levi en zijn twee medeplichtigen, Dathan en Abiram, waren afstammelingen van Jakobs eerstgeborene Ruben. Korach was dus één van de rechters in Israël die, als Gods vertegenwoordigers, *goden (elohim)* werden genoemd *(zie Ex. 22:28; Psalm 82 en Joh. 10:34)*; en Maleachi zei van een priester dat hij een *bode (malak)* van JHWH der heerscharen is *(Maleachi 2:7)*. Deze groep rebellen was schuldig aan die zonde van ontevredenheid, morren en strijd tegen de door God aangestelde leiders, waar Petrus en Judas voor waarschuwden. Het antwoord van Mozes op hun beschuldiging laat zien wat de aard van hun zonde eigenlijk was:

Numeri 16:8-11

> *Is het u te weinig, dat de God van Israël u heeft afgezonderd van de vergadering van Israël om u tot Zich te doen naderen, om de dienst aan de tabernakel van JHWH te verrichten en voor het aangezicht van de vergadering te staan om hen te dienen ... Streeft u nu ook naar het priesterschap? Daarom, u en uw gehele aanhang, u spant samen tegen JHWH, want wat is Aaron, dat u tegen hem zou morren?*

Hoe bereid zij waren *de heerlijkheden te lasteren*, blijkt uit hun aanklacht tegen Mozes, dat hij er alleen maar op uit was zich vorst over hen te maken: *wilt u zich ook nog als heerser over ons opwerpen? (Numeri 16:13)*. Maar het meest opvallende detail van deze gebeurtenis, die kennelijk een diepe indruk maakte op de toeschouwers, was het plotselinge, openlijke oordeel van God dat over de rebellen kwam. Het beantwoordt volledig aan de taal van Petrus en Judas, en roept onmiddellijk een vergelijking op met het oordeel dat over Sodom en Gomorra kwam:

Numeri 16:31-33

> *de grond spleet onder hen, en de aarde opende haar mond en verzwolg hen met hun huisgezinnen en met alle mensen die bij Korach behoorden en met alle have. <u>Zo daalden zij, met al de hunnen,</u>*

<u>levend in het dodenrijk; en de aarde overdekte hen</u>, zodat zij uit het midden van de gemeente omkwamen.

Hier, zo stellen wij ons voor, zien we het moment dat God een blijvende les aan allen die het zouden vernemen gaf, door Zijn dramatische behandeling van deze zondaars die Hij:

2 Petrus 2:4

niet gespaard heeft, maar hen, door <u>hen in de afgrond te werpen. aan krachten van de duisternis heeft overgegeven</u> om hen tot het oordeel te bewaren.

Het verhaal in Numeri vertelt ons dat *zij tot een teken werden (Numeri 26:10)*, en de gebeurtenis neemt daarom een bijzondere plaats in, in de geschiedenis van Israël in de woestijn. Hoe belangrijk de gebeurtenis was, is te zien aan de plaats die deze inneemt in de herinneringen in Psalm 106:13-18 en Deuteronomium 11:4-6 aan de overtredingen van het volk Israël en Gods oordelen daarover. *(vergelijk met deze twee passages de woorden van Judas 5 en 6)*.

Wij zien hier hoe het principe "het beste commentaar op de Bijbel is de Bijbel zelf" ons leidt tot een duidelijke en bevredigende verklaring van een passage die voor velen mysterieus en moeilijk is. Het bevrijdt ons ook van het vreselijke vooruitzicht dat, al worden wij eens door Gods genade aan de engelen gelijk, wij toch potentiële zondaars zouden kunnen zijn. Wij mogen daarom in vertrouwen bidden: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.*

Machten die uit de hemel vallen

Er is een Bijbelgedeelte dat in verband met engelen aan de orde moet komen, omdat dit vaak gebruikt wordt als hèt bewijs dat de satan een gevallen engel zou zijn. Uiteraard kunnen we niet het onderwerp satan als zodanig behandelen, want dat is een te groot en belangrijk onderwerp. We stellen hier alleen vast wie er wordt bedoeld in de hoofdstukken 26-28 van het boek Ezechiël.
De passage waar het om gaat, luidt in de NBG'51 Vertaling:

Ezechiël 28:11-19

*Volmaakt bent <u>**u**</u> van gestalte, vol van wijsheid, volkomen schoon, in Eden was <u>u</u>, Gods hof ... <u>**U**</u> was <u>een beschuttende cherub, met uitgespreide vleugels</u>; Ik had <u>**u**</u> een plaats gegeven: <u>**u** was op de heilige berg van de goden</u>, wandelend temidden van vlammende stenen. Onberispelijk was <u>**u**</u> in uw wandel, vanaf de dag dat <u>u</u> geschapen werd, totdat er onrecht in <u>**u**</u> werd gevonden … van de berg van de goden verbande Ik <u>**u**</u> en deed <u>u</u> weg, <u>u</u> <u>beschuttende cherub ... ter aarde wierp Ik</u> <u>u</u> <u>neer</u>.*

Wat cherubs zijn zullen wij in het volgende hoofdstuk behandelen.
De vraag is wie de <u>**u**</u> in deze passage is. Want hij is het onderwerp van dit gedeelte van het boek.
Het antwoord is niet moeilijk: Het gaat om de koning van Tyrus, een welvarende handelsstad aan de Middellandse Zee. *(tegenwoordig behorend tot Libanon).*

Een paar voorbeelden:
… Zo zegt JHWH tot <u>Tyrus</u> ... (Ezechiël 26:15)
… Hef een klaaglied aan over <u>Tyrus</u>, en zeg tot <u>Tyrus</u> ... <u>Tyrus</u> u dacht ... (Ezechiël 27:1-3),
... Mensenkind, hef een klaaglied aan over de koning van <u>Tyrus</u> en zeg tot hem ... (Ezechiël 28:12)
En dit is de aanhef van het lied waaruit het citaat dat wij onderzoeken is genomen.
Dus er is geen onduidelijkheid: **het onderwerp is de koning van <u>Tyrus</u>**.

De in hoofdstuk 26 en 27 genoemde zaken, zoals de uitgebreide handel en rijkdom van Tyrus, komen we ook weer tegen in hoofdstuk 28.
Daaruit blijkt welk onrecht in de koning van Tyrus werd gevonden:

Ezechiël 28:16, 18

> *Door uw uitgebreide handel bent u vervuld geraakt met geweldenarij en kwam u tot zonde ...*
> *Door uw vele ongerechtigheden, door het onrecht bij uw koophandel ...*

De oneerlijkheid, woekerwinsten en geweld waarmee handel vaak gepaard gaat, worden op vele plaatsen in de Bijbel een gruwel in Gods ogen genoemd. Geweldenarij was de reden voor de zondvloed en o.a. voor de ballingschap van Israël. Dus trof Tyrus in Gods rechtvaardigheid een zelfde oordeel. Van een *cherub* kan toch niet gezegd worden dat hij zich bezig houdt met handel in het Middellandse Zee gebied? Het gaat hier dus niet om een *cherub*, in welk onrecht werd gevonden, maar om een mens die door God beschermd werd.
Maar waarom zo mysterieus gesproken over deze koning van Tyrus?
Misschien is het u opgevallen bij het lezen van de passage, dat er juist in verband met een cherub werd gesproken over de hof van Eden en de heilige berg waar de koning van Tyrus zou zijn geweest.
Wat de hof betreft: toen was er nog geen stad die Tyrus heette en dus ook geen koning daarover. Dus moet het iets anders inhouden. Wij geloven dat we hier eerst worden teruggevoerd tot de schepping van de mens:

Ezechiël 28:12-13

> *Volmaakt bent u van gestalte, vol van wijsheid, volkomen schoon. In Eden was u, Gods hof ...*

Deze mens was geschikt om in Gods nabijheid te zijn en Hem te dienen.
Maar het liep anders: het lied brengt ons tot de oorsprong van de zonde in de eerste mens in de hof:

Ezechiël 28:17

> *Trots was uw hart op uw schoonheid, met uw luister hebt u ook uw wijsheid teniet doen gaan.*

De begeerte die de eerste mens vervulde, is doorgegaan tot alle mensen. Deze gedachten aan de hof worden doorgetrokken naar andere plaatsen waar God wandelde met mensen: de Tabernakel en de Tempel. Het is hierbij goed te weten dat de koningen David en Salomo een verbond hadden gesloten met koning Hiram van Tyrus. Er staat zelfs dat zij *"zeer bevriend"* met elkaar waren *(1 Koningen 5:1).* Deze koning was betrokken bij de bouw van de Tempel. Hij leverde hout, veel goud, en mankracht om de boomstammen en stenen pasklaar te maken *(1 Koningen 5:1-18; 9:14).* Hij kende de God van Israël dus, en verheugde zich in wat Hij deed:

1 Koningen 5:7

> *Geprezen zij JHWH, die aan David een wijze zoon gegeven heeft over dit talrijke volk.*

Ondanks de bekendheid met JHWH en alle zegeningen die Hij Tyrus gaf, waren zijn opvolgers het voorrecht vergeten dat zij hadden om deel te hebben aan "het huis van JHWH".

Maar zullen sommigen zeggen: er staat toch dat hij op de heilige berg van de goden was, en hij wordt toch een beschuttende cherub genoemd?
Ja, dat staat zo in de NBG'51 vertaling, maar naar onze bescheiden mening hebben we ook hier weer een voorbeeld van vooroordeel bij de vertalers. Want wat is het geval?

Er is door deze vertalers een verband gelegd tussen Jesjoea's woorden: *Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen (Lucas 10:18),* die in het boek Openbaringen: ... *de oude slang, die genaamd wordt duivel en satan ... werd op de aarde geworpen ..." (Openbaring 12:9),* en *Ter aarde werp Ik u neer* in deze passage *(Ezechiël 28:17).* Hoewel overigens degenen die voor de passageverwijzingen in sommige Bijbels verantwoordelijk zijn, dit niet hebben aangedurfd en dat verband dus niet leggen! Juist de meest cruciale regels in Ezechiël 28 zijn in de NBG'51 vertaling vanuit dit vooroordeel weergegeven. We geven ze hier weer, met de meer letterlijke vertalingen daaronder:

… U was een beschuttende cherub. (NBG'51)
… Bij de beschuttende cherub had Ik u geplaatst. (Leidse vert.)
… Een cherub met uitgespreide vleugels had Ik u tot schutse gegeven." (Canisius vert.)

... u was op de heilige berg van de goden. (NBG"51)
... u was op Gods heilige berg. (Staten vert.)
... en Ik heb u op de heilige berg van God gesteld. (Lutherse vert.)

... van de berg van de goden verbande ik u en deed u weg, u beschuttende cherub. (NBG'51)
... en de beschuttende cherub deed u weg ... (Leidse vert.)
... en heeft de beschermende cherub u verjaagd ... (Canisius vert.)

Wanneer wij deze meer letterlijke vertalingen zien, begrijpen we welk voorrecht deze koning van Tyrus had, en hoe groot zijn val was. Hij had grote vrede en voorspoed door zijn verbond met David en Salomo. Hij kende JHWH, en mocht meewerken aan Zijn tempel op de berg Sion. Dan zien we ook direct het verband tussen wat in de Hof gebeurde met Adam en Eva na hun zonde, en wat met de koning van Tyrus gebeurde. Zo valt alles helemaal op zijn plaats. De Bijbel spreekt zichzelf niet tegen, omdat God Zichzelf niet tegenspreekt. Dat is ons vertrouwen, en daarop willen we bouwen, zonder menselijk vooroordeel en zonder inlegkunde.

De koning van Babel
Een vergelijkbaar voorbeeld is de uitleg van een vers in Jesaja 14, waar velen ook de val van satan uit de hemel zien:

Jesaja 14:12
Hoe bent u uit de hemel gevallen, u morgenster, zoon van de dageraad.

Er is echter nergens in de Bijbel een verband tussen "de morgenster" en "de satan".
Om wie gaat het dan? Het hoofdstuk laat zien dat het onderwerp **de koning van Babel** is *(vers 4).* Het verband met de torenbouw van Babel, waarover in Genesis 11 wordt verteld, is onmiskenbaar. Daar gaat het om mensen die zichzelf een naam willen maken, goden willen zijn. De koning waar Jesaja over schreef, is Nebukadnezar. Hij bouwde de stad Babel tot meerder eer en glorie van zichzelf. Hij beschouwde zich als een god, maar werd vernederd door de Schepper, de God van Israël *(zie Daniël 4:20-33).* Uiteindelijk bleek dat hij net zo min een god was als al die andere koningen op aarde, die meenden dat zij iets waren maar door Nebukadnezar werden overwonnen en gedood. Dat is te zien in de beeldrijke taal van Jesaja:

Jesaja 14:9-11
Het dodenrijk beneden is over u in beroering om u bij uw komst te ontmoeten … het doet alle koningen van de volken van hun tronen opstaan. Zij allen vangen aan tot u te zeggen: Ook u bent

krachteloos geworden; uw trots is in het dodenrijk neergeworpen, de klank van uw harpen; het gewormte ligt onder u gespreid en maden zijn uw bedekking.

De eeuwige geest "satan", zoals hij door velen wordt gezien, kan niet door wormen gegeten worden. Dat valt alleen wezens van vlees en bloed ten deel.

Cherubs en serafs

Cherubs en de verschijning van de heerlijkheid van JHWH
Waar in de Hebreeuwse tekst van de Schriften de medeklinkers כרוב staan, wordt dat uitgesproken als *cherub*. Het meervoud daarvan is *cherubim*, dat in onze Bijbels werd vertaald met *cherubs*. De betekenis van כרוב, is niet bekend.

Cherubs zijn niet die lieve mollige engeltjes *(cherubijntjes)* die we vaak dartelend en spelend op harp in schilderijen en schilderingen zien. Het zijn niet dezelfde wezens als engelen, die God uitzendt in Zijn dienst. Cherubs zijn waar JHWH is: God Zelf, of de gevolmachtigde Engel van het Verbond, die ook wel "Aangezicht" wordt genoemd. Andersom kan uit de meeste vermeldingen van cherubs afgeleid worden, dat JHWH daar is waar de cherubs verschijnen.

In Psalm 18 schetste David een beeld van de verschijning van JHWH, nadat hij Hem had aangeroepen om hem te verlossen uit de macht van de jaloerse koning Saul. Zijn beschrijving doet, wat zijn persoonlijke redding betreft, misschien wat gezwollen aan, maar veel psalmen zijn profetisch. Mogelijk zag hij in de geest zijn redding, als voorafschaduwing van het volk als geheel, bij de komst van de Messias. Want wat hij schreef, doet denken aan de uittocht van het volk uit Egypte en de verschijning van JHWH op de berg Horeb. Hij plaatste op die wijze zijn redding als de gezalfde van JHWH in het kader van de heilsgeschiedenis. Een opvallend detail in de psalm, dat niet werd vermeld in Exodus, is dat JHWH Zich voortbeweegt op een cherub:

Psalm 18:8-13
Toen dreunde en beefde de aarde en de grondvesten van de bergen sidderden en daverden, omdat Hij (JHWH) in toorn ontbrand was. Rook steeg op uit zijn neus, verterend vuur kwam voort uit zijn mond, kolen raakten erdoor in brand. Hij neigde de hemel en daalde neer, donkerheid was onder zijn voeten, Hij reed op een cherub en vloog en zweefde op de vleugels van de wind. Hij stelde het duister tot zijn omhulsel, tot zijn beschutting rondom Zich: duistere wateren, wolkengevaarten. Van de glans voor Hem verdwenen zijn wolken, hagel en vurige kolen.

De parallel in deze passage is: rijden op een cherub en vliegen/zweven op de vleugel van de wind. Verder is er sprake van wolken. Er zijn een aantal andere plaatsen in de Bijbel waar gesproken wordt over wolken als "vervoermiddel" van JHWH:
Zie, JHWH rijdt op een snelle wolk ... (Jesaja 19:1)
Hij maakt de wolken tot zijn wagen, Hij wandelt op de vleugelen van de wind.
Hij maakt de wolken tot zijn boden, laaiend vuur tot zijn dienaren. (Psalm 104:3-4)

Deze beschrijving roept het beeld op van onweer, met donkere wolken en bliksem, die de majesteit van JHWH verkondigen (zie bijvoorbeeld Psalm 29). Ook verbergen wolken de heerlijkheid van JHWH voor de ogen van mensen, en het vuur daarin maakt Hem onbenaderbaar:

Exodus 24:15-17

Daarop besteeg Mozes de berg, en de wolk bedekte de berg. De heerlijkheid van JHWH rustte op de berg Sinaï, en de wolk bedekte hem zes dagen lang; op de zevende dag riep Hij tot Mozes midden uit de wolk. De verschijning van de heerlijkheid van JHWH was als verterend vuur op de top van de berg ten aanschouwen van de Israëlieten.

Als Mozes voor de tweede maal de berg op ging om nieuwe tafels van het verbond uit de hand van de Engel in ontvangst te nemen, vinden we opnieuw een omschrijving die doet denken aan een voortbeweging van JHWH met "een wagen", die langs Mozes "reed":

Exodus 33:21-23

JHWH zei: Zie, bij Mij is een plaats, waar u op de rots kunt staan; wanneer mijn heerlijkheid voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u met mijn hand bedekken, totdat Ik ben voorbijgegaan. Dan zal Ik mijn hand wegnemen en u zult Mij van achteren zien, maar mijn aangezicht zal niet gezien worden.

Op de functie van de cherubs in verband met de onbenaderbaarheid van JHWH komen wij nog terug. Wij zullen nu eerst kijken naar de cherubs.

Kreeg David een visioen van de verschijning van JHWH, voordat hij Psalm 18 schreef, zoals later de profeet Ezechiël kreeg? Op een door hem nauwkeurig aangegeven dag, alsof hij uit zijn dagboek citeerde, zag Ezechiël een wezen, dat hij niet bij name noemde *(dus niet als engel of cherub of anderszins)*, maar dat hij tenslotte aanduidde met **geest**:

Ezechiël 8:2-3

... een gedaante, als van vuur; vanaf wat op zijn lendenen leek naar beneden was vuur; en vanaf zijn lendenen naar boven had het de aanblik van een lichtgloed, schitterend als metaal. Hij strekte iets uit, dat de vorm had van een hand, en greep mij bij een lok van mijn hoofdhaar. Toen hief de ***Geest*** *mij op tussen aarde en hemel en bracht mij in gezichten van God naar Jeruzalem ...*

In die toestand zag hij wat er in Jeruzalem, en specifiek de Tempel, gebeurde. Volgens de beschrijvingen in Exodus en Koningen was de heerlijkheid van JHWH boven het verzoendeksel tussen de cherubs. Ezechiël zag dat de heerlijkheid van JHWH zich gereedmaakte om de tempel te verlaten, en tenslotte de stad:

Ezechiël 9:3

De heerlijkheid van de God van Israël nu had zich opgeheven van de cherub waarop zij rustte, en zich begeven naar de dorpel van de tempel ...

Ezechiël 10:4

Toen verhief zich de heerlijkheid van JHWH van boven de cherub en begaf zich naar de dorpel van de tempel, en de tempel werd vervuld met de wolk, en de voorhof was vol van de glans van de heerlijkheid van JHWH.

Ezechiël 10:18

Toen ging de heerlijkheid van JHWH weg van de dorpel van de tempel en ging staan boven de cherubs. De cherubs hieven hun vleugels op, onder het heengaan verhieven zij zich voor mijn ogen van de grond, en de raderen met hen. Bij de ingang van de Oostpoort van het huis van JHWH hielden zij stil, en de heerlijkheid van de God van Israël was boven hen.

Ezechiël 11:22-23

Toen verhieven de cherubs hun vleugels met de raderen naast zich, terwijl de heerlijkheid van de God van Israël boven over hen was; de heerlijkheid van JHWH steeg op uit het midden van de stad en plaatste zich op de berg die ten oosten van de stad ligt (de Olijfberg).

Het beeld dat Ezechiël schetste van dit verheffen van de heerlijkheid van JHWH, doet denken aan het rijden op een cherub in Psalm 18:

Ezechiël 10:5

Het geruis van de vleugels van de cherubs werd gehoord tot aan de buitenste voorhof, als de stem van God, de Almachtige, wanneer Hij spreekt (in de donder).

Ezechiel 1:24

Als zij gingen, hoorde ik het geruis van hun vleugels als het gebruis van vele wateren, als de stem van de Almachtige: een dreunend geluid als van een leger ...

In de hoofdstukken 1 en 10 beschreef Ezechiël wat hij in visioenen zag van de verschijning van de heerlijkheid van JHWH. Hij werd vervoerd door een soort levende wagen, omgeven door een zware wolk waaruit het bliksemde:

Ezechiel 1:4-24

En ik zag en zie, een stormwind kwam uit het noorden, <u>een zware wolk met flikkerend vuur</u> en omgeven door een glans; daarbinnen, midden in het vuur, was wat er uitzag als blinkend metaal. En in het midden daarvan <u>vier wezens</u>; en dit was hun voorkomen: zij hadden de gedaante van een mens, ieder had <u>vier aangezichten</u> en ieder van hen had <u>vier vleugels</u>. Wat hun benen aangaat, deze waren recht; en hun voetzolen waren als die van een kalf en fonkelden als gepolijst koper. Onder hun vleugels waren <u>mensenhanden aan hun vier zijden</u>. En wat de aangezichten en de vleugels van.de vier betreft, hun vleugels waren met elkaar verbonden. Zij keerden zich niet om als zij gingen; zij gingen ieder recht voor zich uit. En wat hun <u>aangezichten betreft</u>, die geleken bij alle vier ter rechterzijde op dat van een mens en dat <u>van een leeuw</u>; bij alle vier ter linkerzijde op dat <u>van een rund</u>; ook hadden alle vier het aangezicht <u>van een arend</u>. Hun vleugels waren naar boven uitgespreid; ieder had er twee die met elkander verbonden waren; en <u>twee bedekten hun lichaam</u>. En zij gingen ieder recht voor zich uit; waarheen de geest wilde gaan, gingen zij ... En wat de gedaante van de wezens betreft, hun aanblik was als die van <u>brandende vuurkolen</u>, als van fakkels - zich bewegend tussen de wezens; en het vuur glansde en bliksemen schoten daaruit ... En ik zag naar de wezens en zie, op de grond naast de wezens, <u>aan de voorzijde van alle vier, was een rad</u>. De aanblik van het maaksel van de raderen was als de schitterring van een turkoois; zij hadden alle vier dezelfde vorm; hun aanblik en maaksel was, alsof er <u>een rad was midden in een rad</u>. Als zij gingen, konden zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden zich niet om als zij gingen. Hun velgen waren hoog en ontzagwekkend; en bij alle vier waren deze velgen rondom <u>vol ogen</u>. Als de wezens gingen, gingen de raderen naast hen; en als de wezens zich van de grond verhieven, verhieven zich ook de raderen. Waarheen de geest wilde gaan, gingen zij ... en de raderen verhieven zich tegelijk met hen; want de geest van de wezens was ook in de raderen. Als genen gingen, gingen dezen; als genen stilstonden, stonden dezen stil; als genen zich van de grond verhieven, verhieven zich de raderen tegelijk met hen ... Boven de hoofden van de wezens was wat geleek op <u>een uitspansel</u> als ontzagwekkend ijskristal, uitgespreid boven over hun hoofden. En onder het uitspansel stonden hun vleugels recht naar elkaar uitgestrekt; ieder had er twee, die van voren en van achteren zijn lichaam bedekten ... als zij stilstonden, lieten zij hun vleugels hangen.

In hoofdstuk 10 beschreef hij wat hij in een tweede visioen zag van deze verschijning. Want hij gaf tot twee keer toe aan dit was hetzelfde wezen, dat ik gezien had aan de rivier de Kebar (Ezech. 10:15, 20 en 22):

Ezechiël 10:15, 20 en 22

... bij de cherubs was onder hun vleugels iets zichtbaar, dat de vorm had van een mensenhand. En ik zag, en zie, er bevonden zich vier raderen naast de cherubs, naast elke cherub een rad. De aanblik van de raderen was als schitterend turkoois. En wat hun voorkomen betreft: zij hadden alle vier een zelfde vorm, alsof er een rad was midden in een rad. Als zij gingen, konden zij naar alle vier zijden gaan; zij keerden zich niet om als zij gingen. Naar de plaats waarheen de voorste zich wendde, volgden zij hem, zonder zich om te keren als zij gingen. Hun gehele lichaam - hun rug, hun handen, hun vleugels - en de raderen waren rondom vol ogen; alle vier hadden zij hun rad. Wat de raderen betreft, zij werden te mijnen aanhoren Werveling genoemd. Ieder had vier aangezichten. Het eerste gezicht was dat van een cherub, en het tweede dat van een mens, het derde was het aangezicht van een leeuw, het vierde dat van een arend

Ezechiël 10:8-17

… Als de cherubs gingen, gingen de raderen aan hun zijde; als de cherubs hun vleugels ophieven om op te stijgen boven de aarde, weken de raderen niet van hun zijde. Als genen stilstonden, stonden dezen stil; als genen zich verhieven, verhieven zich dezen met hen, want zij hadden de geest van de wezens in zich.

Ezechiël wilde kennelijk zeggen, dat JHWH wordt gedragen door een soort wagen. De wezens die deze voortbewegen hebben vier gezichten en kunnen rondom alles zien. Ze hoeven zich daarom niet om te keren, maar kunnen elke kant opgaan die zij willen. Dit blijkt ook uit de beschrijving van de paren in elkaar stekende wielen, die evenwijdig en haaks ten opzichte van de “wagen” staan. De voortbeweging van de “wagen” gebeurt door de vleugels van de cherubs. Wielen en cherubs vormen als het ware één geheel, zodat alles tegelijkertijd dezelfde kant op beweegt. De geest waar hier sprake van is, is het woord *ru’ach*, dat adem of wind betekent. De beweging van de wagen ervoer Ezechiël als een wind, veroorzaakt door de wervelende beweging van de vleugels van de wezens. Waar in hoofdstuk 1 sprake is van **wezens**, wordt in hoofdstuk 10, bij dezelfde verschijning, gesproken over **cherubs**. Het Hebreeuwse woord dat in hoofdstuk 1 werd gebruikt, en werd vertaald met wezen, wordt normaal voor dieren gebruikt. Sommige vertalingen, waaronder de Staten vertaling, spreken dan ook over **dieren**. Dit sluit aan op de gezichten van deze wezens: die van een mens, een leeuw, een rund *(stier)* en een arend. Deze combinaties van dieren kwamen in Babylonië, waar Ezechiël zich bevond, veel voor.

In de Tempel in Jeruzalem waren er verhogingen voor 10 waterbekkens, waarin cherubs werden verwerkt. Die verhogingen hadden wielen en leken wel wat op de in de door Ezechiël beschreven wagen:

1 Koningen 7:27-37

Verder maakte hij onderstellen, en wel tien, van koper … er waren sluitplaten aan en wel sluitplaten tussen de stijlen. Op de sluitplaten tussen de stijlen stonden leeuwen, runderen en cherubs, en op de stijlen evenzo … De vier raderen waren beneden de sluitplaten, en de steunsels van de raderen waren aan het onderstel; en de hoogte van één rad was anderhalve el. De vorm van de raderen was als die van een wagenrad; hun steunsels echter, velgen, spaken en naven

waren geheel van gietwerk … En hij (Salomo/Hiram) graveerde op … zijn sluitplaten cherubs, leeuwen en palmen …

Cherubs en de troon van JHWH
De apostel Johannes beschreef in Openbaring 4:1-8 een visioen dat hij kreeg van Gods troon in de hemel, Zijn vaste woonplaats. Ook daar is sprake van wezens, die overeenkomen met de wezens die Ezechiël zag. Het woord dat Johannes gebruikte is consequent met dat wat Ezechiël gebruikte, namelijk dieren:

Openbaring 4:6-8

En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden voor de troon; dit zijn de zeven Geesten van God. En voor de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. En midden in de troon en rondom de troon waren vier dieren, vol ogen van voren en van achteren. En het eerste dier was een leeuw gelijk, en het tweede dier een rund gelijk, en het derde dier had een gelaat als van een mens, en het vierde dier was een vliegende arend gelijk. En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol ogen en zij hadden dag noch nacht rust, zeggende: Heilig, heilig, heilig is de Here God, de Almachtige, die was en die is en die komt.

Waarschijnlijk waren het “wezens” met gezichten van een leeuw, een rund, een mens en een arend (zie de beschrijving: een gelaat als van een mens in vers 7). Er is hier nog een verband met een andere plaats in het Oude Testament. De profeet Jesaja zag in een visioen de **Here** *(er staat in het Hebreeuws niet JHWH)* op een “hoge en verheven troon” zitten. Boven Hem zag Jesaja **serafs**. De beschrijving van hun uiterlijk en de taak die zij verrichten, doet denken aan cherubs:

Jesaja 6:1-4

... ik zag de Here (Adonay) zitten op een hoge en verheven troon en zijn zomen vulden de tempel. ***Serafs*** *stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. En de een riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is JHWH der heerscharen, de ganse aarde is van zijn heerlijkheid vol. En de dorpelposten (van de tempel) beefden van het luide roepen en het huis werd vervuld met rook.*

In het Hebreeuws staat hier **serafim** een woord dat is afgeleid van *branden* of *verbranden*. In dat verband is het interessant te zien, dat in vers 6 een seraf een gloeiende kool van het altaar nam, om de zonde van Jesaja te verzoenen door met die kool zijn lippen aan te raken. Ook in Ezechiël is sprake van gloeiende kolen, die zich bevinden tussen de wielen onder de cherub (hoofdstuk 10:2 en 7).

Waar in Jesaja en Openbaring sprake is van wat zij zagen van de troon van God in de hemel, zag Ezechiël van Gods aanwezigheid op aarde. De wagen die hij zag was eigenlijk een soort “troonwagen” waarmee als het ware de grote en verheven God overal aanwezig kan zijn:

Ezechiël 1:26-28

Boven het uitspansel boven hun hoofden was wat er uitzag als lazuursteen, dat de vorm had van een troon; en daarboven, op wat op een troon leek, een gedaante, die eruitzag als een mens. En ik zag iets schitteren als metaal; vanaf wat op zijn lendenen leek naar boven als vuur omgeven door een glans. Zoals de aanblik is van de boog, die in de regentijd in de wolken verschijnt, zo was de aanblik van die omhullenden glans. Aldus was het voorkomen van de verschijning van de heerlijkheid van JHWH.

Ezechiël 10:1

En ik zag en zie, op het uitspansel boven het hoofd van de cherubs was iets als lazuursteen, gelijkend op de vorm van een troon, die zich daarboven vertoonde.

Cherubs als bewakers van JHWH en van Zijn bezit

De functie van cherubs is kennelijk JHWH en Zijn bezit te bewaken. Hij is de heilige God en kan niet door iets onreins worden benaderd. Wij zien hen daarom altijd als staande tussen God en mensen.

In Genesis 3 treden cherubs op als bewakers van de hof, en beschermers van de boom des levens:

Genesis 3:24

...en Hij (JHWH) stelde ten oosten van de hof van Eden de cherubs met een flikkerend (vlammend) zwaard, dat zich heen en weer wendde, om de weg tot de boom des levens te bewaken.

De tweede maal komen wij hen in de Bijbel tegen in verband met de Tabernakel en de voorwerpen daarin. Mozes moest alles wat die Tabernakel en de eredienst daarin betrof, maken naar modellen die God hem toonde. Daaronder waren cherubs. Hun uitbeelding is daarom geen fantasie van mensen, maar naar een door God getoond voorbeeld. Zo waren er uit goudplaten geklopte beelden, die de ark van het verbond overschaduwden en zo beschermden:

Exodus 25:18-20

En u zult u twee cherubs van goud maken, van gedreven werk zult u ze maken, aan de beide einden van het verzoendeksel. Maak één cherub aan het ene einde en één cherub aan het andere einde; uit één stuk met het verzoendeksel zult u de cherubs op zijn beide einden maken. De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkaar gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten gericht zijn." (zie ook Exodus 37:6-9; Hebreeën 9:5)

Het verzoendeksel was een uitbeelding van Gods troon in de hemel. Op een aantal plaatsen komen we de woorden tegen: JHWH der heerscharen, die op of tussen de cherubs troont. *(1 Samuel 4:4; 2 Samuel 6:2; 2 Koningen 19:15; 1 Kronieken 13:6; Psalm 80:2; Psalm 99:1; Iesaja 37:16)*.
Mozes sprak met de Engel van het Verbond, terwijl hij voor de ark van het verbond stond *(als het ware vóór de troon van God verscheen)*:

Numeri 7:89

Wanneer nu Mozes de tent van samenkomst binnenging om met Hem te spreken, dan hoorde hij een stem, die tot hem sprak van boven het verzoendeksel, dat op de ark van de getuigenis was, van <u>tussen de beide cherubs</u>, en Hij sprak tot hem.

Later maakte koning Salomo voor de tempel twee reusachtige cherubs van hout, die hij overtrok met goud. Ze stonden zo opgesteld dat twee vleugels de muren raakten en de andere twee elkaar. Daartussen stond de ark van het verbond *(1 Koningen 6:23-28; 8:6-7)*.
Naar de gegeven beschrijving te beoordelen, hadden zij hetzelfde voorkomen als die in de Tabernakel. Zij hadden kennelijk als functie de ark symbolisch te beschutten, te beschermen, te bewaken. Zij stonden met hun gezichten naar het gordijn tussen het heilige en het heilige der heiligen gekeerd. Zo konden zij iedereen zien die door dat gordijn naar binnen wilde gaan.

Ook waren in het dekkleed van de Tabernakel en het gordijn tussen het heilige en het heilige der heiligen cherubs geweven *(Exodus 26:1, 31; 36:8, 35)*. Waarschijnlijk met dezelfde symbolische

functie, dat degene die de Tabernakel en de onbevoegde die het heilige der heiligen naderde, zich bewust was dat hij Gods troon naderde. In de Tempel waren zij, behalve geweven in de gordijnen, om dezelfde reden ook gebeeldhouwd in de deuren en gesneden in het houtwerk van de muren.
(1 Koningen 6:29-35; zie ook Ezechiël 41:18-25).

Interessant is in dit verband nogmaals te kijken naar wat in Ezechiël 28 wordt gezegd over de koning van Tyrus. Ten tijde van de bouw van de tempel was Hiram koning van die stad. Hij was bondgenoot van koning Salomo, en hielp deze met de bouw van de Tempel in Jeruzalem. Hij was dus bekend met JHWH, de God van Israël, en had het grote voorrecht te delen in de zegeningen van dat volk.
JHWH beschermde Hiram en Tyrus, net zoals Hij Israël beschermde. Maar de latere koningen van Tyrus waren wereldsgezind en het niet waard deel te hebben aan Gods verbond met Israël. De woorden van God tot de koning van Tyrus doen denken aan de verdrijving van Adam en Eva uit de hof, weg van de boom des levens, maar geplaatst in het kader van de Tempel:

Ezechiel 28:13-16

> *U bevond u in Eden ... een cherub met uitgespreide vleugels had ik u tot schutse (beschutting, bescherming) gegeven; u was op Gods heilige berg, en wandelde tussen vurige stenen ... Verdreef ik u van Gods heilige berg, en heeft de beschermende cherub u verjaagd, uit het midden van de vurige stenen ... (Petrus Canisius en Staten Vertaling)*

door Jan Koert Davids

Met toestemming overgenomen van De broeders in Christus, Postbus 52, 3200 AM Amersfoort

Immanuël, Gemeente van het Levende Woord
Email: w.verdouw@immanuel-gemeente.nl
Web: http://www.immanuel-gemeente.nl

Wees van harte welkom op iedere Sabbatmorgen en ervaar dat de vreugde van JHWH onze kracht is.
Plaats van samenkomst: “De Havenkerk”, Ieplaan 9, 2951 CB Alblasserdam, om 10.30 uur